

Notatka ze spotkania przedstawicieli KSN w MNiSW w dniu 05.12.2018

W dniu 5 grudnia 2018 r. z inicjatywy Krajowej Sekcji Nauki odbyło się spotkanie z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Celem spotkania było przedstawienie problemów pojawiających się w uczelniach i instytutach badawczych w związku wejściem w życie nowej ustawy. Szczególny nacisk położono na sprawy pracownicze.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego reprezentowali:

- Jarosław Gowin, Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- Piotr Müller, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego
- Piotr Ziółkowski, Szef Gabinetu Politycznego Wiceprezesa Rady Ministrów
- Ewa Trojanowska, Z-ca Dyrektora Departamentu Szkolnictwa Wyższego
- Mariusz Zielonka, Z-ca Dyrektora Departamentu Budżetu i Finansowania

Ze strony Krajowej Sekcji Nauki obecni byli:

- Dominik Szczukocki, Przewodniczący KSN
- Bogusław Dołęga, Zastępca Przewodniczącego Rady KSN
- Marek Kisilowski, Zastępca Przewodniczącego Rady KSN
- Krzysztof Pszczółka, Zastępca Przewodniczącego Rady KSN
- Marek Sawicki, Sekretarz Rady KSN
- Adam Zawadzki, Przewodniczący Komisji KSN ds. Finansowania Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Spotkanie dotyczyło następujących spraw:

1. Sytuacja pracowników nie będących nauczycielami akademickimi w świetle nowych przepisów. Podwyżki dla pracowników.
2. Podwyższone koszty uzyskania przychodu dla nauczycieli akademickich.
3. Sprawa stanowisk nauczycieli akademickich i rotacji.
4. Algorytm podziału środków finansowych.
5. Inne sprawy.

Ad. 1. Sytuacja pracowników nie będących nauczycielami akademickimi w świetle nowych przepisów. Podwyżki dla pracowników.

Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce pozostawia większość regulacji dotyczących grupy pracowników nie będących nauczycielami akademickimi statutom i wewnętrznym regulacjom w uczelniach. Podczas spotkania przedstawiciele KSN NSZZ „S” zwrócili uwagę na trudną sytuację tej grupy, wskazano obawy całego środowiska i samych zainteresowanych. Nowoczesny uniwersytet musi opierać się na profesjonalnej i dobrze opłacanej pracy administracji i obsługi. Nienauczyciele to w większości wysokiej klasy specjaliści obsługujący zaawansowany sprzęt badawczy, informatycy czy specjaliści aplikujący o projekty międzynarodowe. To osoby dobrze znające specyfikę prawa i obsługi finansowo-księgowej szkolnictwa wyższego i nauki. Często są to osoby pożądane przez konkurencyjny rynek pracy. Zdaniem KSN NSZZ „S” niedopuszczalne jest utrzymywanie tej licznej grupy pracowników na tak niskich stawkach wynagrodzenia. Powoduje to przechodzenie do konkurencji i osłabienie potencjału szkolnictwa wyższego. W ustawie określono podstawowe składniki wynagrodzenia, nagrody jubileuszowe i „13-tą” pensję. Zdaniem MNiSW, szczegółowe zasady wynagradzania i zatrudniania powinny być zawarte w statutach uczelni, regulaminach pracy i wynagradzania, które muszą być uzgadniane ze związkami zawodowymi. Dotyczy to również pracowników zatrudnionych na stanowiskach bibliotecznych.

Przedstawiciele KSN NSZZ „S” poinformowali MNiSW, że prawa pracownicze nauczycieli akademickich na niektórych uczelniach próbuje się ograniczać przez wewnętrzne regulacje w poszczególnych jednostkach naukowych. KSN widzi szansę na rozwiązanie powyższych problemów przez wprowadzenie Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy. Zapelowaliśmy do Ministra o jak najszybsze podjęcie działań (w tym również rewizję uregulowań prawnych) w kierunku zawarcia PUZP dla całej społeczności akademickiej.

KSN NSZZ „S” wystąpiła do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z postulatem o podniesienie wynagrodzenia zasadniczego dla wszystkich pracowników niebędących nauczycielami akademickimi o przynajmniej 30%. W odpowiedzi, Minister poinformował, że na razie nie ma w budżecie środków na pokrycie tak wysokich podwyżek i proponuje rozłożenie tego procesu na 3 lata (2019-21). W roku 2019 planowane jest zwiększenie kwoty przeznaczanej na wynagrodzenia o 7% z przeznaczeniem na zwiększenie całego funduszu płac. W latach 2020 i 2021 proponuje zwiększenie części subwencji przeznaczanej na wynagrodzenia o około 10% rocznie również z przeznaczeniem na zwiększenie funduszu płac. Łącznie podwyżki w ciągu trzech lat wyniosą około 30%.

W związku z wejściem w życie od 1 stycznia 2019 r. rozporządzenia o minimalnej płacy oraz o minimalnym wynagrodzeniu profesora, podwyższone zostaną minimalne wynagrodzenia dla pracowników uczelni. Ministerstwo zapewniło, że środki finansowe na te podwyżki dla nauczycieli i nienauczycieli przekazane zostaną uczelniom jeszcze do końca 2018 roku w formie dodatkowej dotacji statutowej (która po przeniesieniu na przyszły rok zwiększy

kwotę subwencji), w takiej wysokości, aby pokryte zostały skutki podwyżek na rok 2019 (zgodnie z zapotrzebowaniem przekazanym przez uczelnie do ministerstwa jesienią).

KSN NSZZ „S” zwróciła uwagę na trudną sytuację finansową pracowników nauki w instytutach badawczych i jednostkach PAN. Ministerstwo poinformowało o podjęciu działań, aby w 2019 roku nastąpiła również podwyżka wynagrodzeń w tych instytucjach.

Ad. 2. Podwyższone koszty uzyskania przychodu dla nauczycieli akademickich

Ministerstwo stoi na stanowisku, że nie ma podstaw do nierealizowania przez władze uczelni zawartych w ustawie zapisów dotyczących podwyższonych kosztów uzyskania przychodów dla nauczycieli akademickich.

Na ostatnim posiedzeniu KRASP ustalono, że wszystkie uczelnie będą realizować zapisy ustawy. Władze uczelni uznając zasadę zaufania do organów władzy publicznej, w tym wypadku MNiSW, powinny uwzględnić stanowisko zawarte w listach Ministra NiSW do Minister Finansów i do rektorów. Ministerstwo Finansów nie wydało oświadczenia o interpretacji ogólnej, ale już poinformowało Izby Skarbowe o wprowadzeniu nowych przepisów dla nauczycieli akademickich.

Związki zawodowe powinny obserwować działanie władz uczelni w tym zakresie i w razie niestosowania się do interpretacji Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie zapisów ustawy, domagać się realizowania ich zapisów w uczelniach oraz bezpośrednio informować Ministerstwo o nieprawidłowym stosowaniu zapisów ustawy przez rektorów.

Krajowa Sekcja Nauki postulowała o objęcie podwyższonymi kosztami uzyskania przychodu, w ten sam sposób co nauczycieli akademickich, również pozostałych pracowników prowadzących prace badawcze, w tym pracowników Instytutów Badawczych i jednostek PAN. Ministerstwo poinformowało nas, że interpretacja ogólna będzie dotyczyła również pracowników tych instytucji.

Ad. 3. Sprawa stanowisk nauczycieli akademickich i rotacji

W trakcie dyskusji zwrócono uwagę, że stanowiska profesora i profesora uczelni pojawiły się z mocy prawa, nie ma więc obowiązku zawierania nowych umów z pracownikami zajmującymi dotychczas stanowiska profesora zwyczajnego i nadzwyczajnego. Zdaniem Ministerstwa wystarczające jest poinformowanie ich o zmianie nazwy zajmowanego stanowiska.

Nowe stanowiska (w tym dydaktyczne) będą pojawiać się w uczelniach dopiero po wejściu w życie statutu uczelni oraz regulaminów pracy i wynagradzania.

KSN NSZZ „S” przedstawiła problem niejasnej interpretacji przepisów dotyczących rotacji pracowników. Zgodnie z art. 249 ustawy wprowadzającej, rotacja pracowników niezależnie od formy zatrudnienia może mieć miejsce najpóźniej do września 2020 roku. W odpowiedzi, Ministerstwo poinformowało, że nic nie stoi jednak na przeszkodzie, aby rotacji już nie stosować, co powinno zostać zapisane w statucie.

Przedstawiciele KSN NSZZ „S” zwrócili uwagę na problem utraty niektórych praw pracowniczych przez bibliotekarzy. Wskazaliśmy, że bibliotekarze w tradycji akademickiej byli zaliczani do grupy nauczycieli akademickich, co skutkowało posiadaniem takich przywilejów jak 36-godzinny tygodniowy czas pracy i mianowanie np. na stanowisko kustosza. Zmiana ich statusu - pogorszenie warunków pracy - jest nieuregulowana w Ustawie 2.0. Ministerstwo przekazało informację, że sprawy te powinny być rozwiązane w statutach uczelni (np. etaty bibliotekarzy dyplomowanych) lub regulaminach (uprawnienia np. 36-godzinny tydzień pracy). Nic nie stoi na przeszkodzie, aby dotychczasowe stanowiska i przywileje zostały zachowane.

Ad. 4. Algorytm podziału środków finansowych

KSN NSZZ „S” przedstawiła obszerną opinię w sprawie rozporządzenia dotyczącego algorytmu podziału środków finansowych na poszczególne uczelnie i instytucje naukowe. Nowy algorytm ma na celu przemodelowanie działalności tych instytucji w takim kierunku, aby realizowały założenia nowej ustawy.

Ministerstwo poinformowało, że trwają jeszcze prace nad ostateczną postacią algorytmu. Podczas tych prac, na wniosek związków zawodowych usunięto stopnie i tytuły w części kadrowej na rzecz stanowisk (przeciwko czemu opowiedział się KRASP). Uważamy, że powinno to stymulować władze uczelni do niezamrażania stanowisk i awansowania pracowników oraz daje szansę na uruchomienie ścieżki dydaktycznej. KRASP zaproponował wtedy, aby stopnie i tytuły umieścić w składniku badawczym, czemu ostro zaprotestowały związki zawodowe. Taki zapis spowodowałby utrwalenie niekorzystnej sytuacji dla mniejszych uczelni. W ostateczności ministerstwo nie zdecydowało się na zmiany zaproponowane przez KRASP.

W nowej propozycji algorytmu, w składniku kadrowym został umieszczony „profesor zagraniczny”, z taką samą wagą jak w latach poprzednich. Omawiano możliwość szerszego ujęcia interdyscyplinarności w algorytmie.

KSN NSZZ „S” zwróciła również uwagę na problem „dziedziczenia kategorii” – część rektorów domniemała, że wraz z przechodzeniem nauczyciela pomiędzy uczelniami, bierze on na siebie również kategorię jednostki, którą opuścił. Ministerstwo zapewniło, że w wypadku odejścia z uczelni, kategoria macierzystego wydziału nie może „iść” za pracownikiem do nowego miejsca pracy. Ministerstwo zobowiązało się do opublikowania interpretacji

dotyczącej przenoszenia kategorii w przypadku zmiany zatrudnienia nauczyciela akademickiego (przejścia do innej uczelni).

Do KSN NSZZ „S” z wielu uczelni napływają informacje dotyczące rozdzielania wewnątrz uczelni jednostek prowadzących dydaktykę od jednostek prowadzących badania, co w naszej ocenie będzie skutkowało obniżeniem jakości dydaktyki. Zdaniem KSN NSZZ „S” działalność dydaktyczna powinna być nierozzerwalnie powiązana z prowadzeniem badań. Dlatego zwróciliśmy uwagę na współczynnik dostępności dydaktycznej (SSR), który miał w zamierzeniu ministerstwa działać z korzyścią na jakość kształcenia. KSN NSZZ „S” wnioskuje o rozważenie opcji, aby do tego współczynnika liczeni byli tylko nauczyciele akademicy, którzy mają kontakt z dydaktyką. Wyłączeni z niego byłiby pracownicy badawczy nie prowadzący dydaktyki. Takie rozwiązanie umożliwiłoby utrzymanie etatów naukowo-dydaktycznych i zapobiegłoby oddzielaniu dydaktyki od nauki. Niestety, ale Ministerstwo pomimo, że zauważa ten problem i podziela pogląd KSN, będzie rozważać uwzględnienie tych propozycji dopiero w przyszłych zmianach algorytmu.

Ad. 5. Inne sprawy

Strona związkowa poprosiła Ministra Jarosława Gowina o pomoc w rozwiązaniu konfliktu w Instytucie Meteorologii i Gospodarki Wodnej. Dyrekcja IMGW podjęła decyzję o likwidacji pionu badawczego, w jednostce następują zwolnienia grupowe i dobrowolne odejścia. Jednostka ta jest bardzo istotna dla bezpieczeństwa narodowego, a likwidacja tego pionu znacznie obniży skuteczność działania całego Instytutu. Minister obiecał, że podejmie w tej sprawie stosowne działania.

Przekazaliśmy również nasz niepokój i wskazaliśmy na problem ogólnego ograniczania przez władze uczelni liczby pracowników składających oświadczenia o przynależności do danej dyscypliny do wymaganej 12 oraz wskazywania pracownikom dyscyplin do jakich powinni się przypisać nawet w sytuacji, gdy mogliby stworzyć odrębną dyscyplinę. Zdaniem Ministerstwa, rektorzy nie posiadają pełnej informacji o sposobach podziału środków finansowych, przez co mogą podejmować działania, których skutki będą w przyszłości negatywne. Ze strony Ministerstwa podejmowane są działania mające poprawić informację o skutkach działania algorytmu oraz stosowania niedozwolonych (powyższych) praktyk.

Poruszyliśmy sprawę obowiązku tworzenia Pracowniczych Planów Kapitałowych w uczelniach. Należy pamiętać, że utworzenie PPK znacznie obciąży budżet uczelni (uzależnione to jest od wysokości funduszu wynagrodzeń). Na wielu uczelniach funkcjonują już od lat dobrze prosperujące Pracownicze Programy Emerytalne, zaproponowaliśmy, aby w takich przypadkach nie było konieczności tworzenia dodatkowo PPK. Ministerstwo uważa, że sprawa jest otwarta i są gotowi na propozycje z naszej strony.

W związku z pojawiającymi się głosami, że jednym z kryteriów awansów dydaktycznych pracowników stają się wyniki ankiet studenckich, KSN NSZZ „S” podniosła kwestie standaryzacji systemu oceny pracowników dydaktycznych przez studentów (ankiet studenckich), celem porównywalności wyników poszczególnych jednostek. Standaryzacja ta mogłaby dotyczyć np. uniwersalnych pytań w ankiecie studenckiej. Zwrócono również uwagę na możliwość naruszania dóbr osobistych pracowników przez studentów w ankietach.

Uważamy, że żadna grupa pracowników nie powinna być powoływana do senatu automatycznie - wszyscy członkowie powinni być wybierani.

Na koniec KSN NSZZ „S” poruszyła bardzo istotną sprawę problemów związanych z kursami przygotowawczymi z języka polskiego niezbędnymi do podejmowania studiów w języku polskim. Problemy wyniknęły ze zmiany statusu biorących w nich udział obcokrajowców ze „studenta” na „słuchacza”. Brak rozwiązania tego problemu grozi drastycznym obniżeniem liczby studentów zagranicznych (duża grupa to Polonia), a tym samym zmniejszeniem współczynnika umiędzynarodowienia nauki polskiej w świecie. Osoby te są swoistymi „ambasadorami” Polski w świecie. Zmiana ich statusu skutkuje także trudnościami w rozliczaniu czasu pracy osób wykładających na kursach przygotowawczych w ramach pensum dydaktycznego nauczycieli akademickich. Minister stwierdził, że podejmie odpowiednie kroki celem uregulowania tego problemu.